

Esitutkintapäätöksen perusteleminen

KANTELU

Kantelija on arvostellut 24.2.2020 päivätyssä kantelussaan ja lisäkirjoituksessaan 14.9.2020 poliisilaitoksen menettelyä asian 5770/S/6896/19 esitutkinnassa. Kantelijan mukaan poliisi ei ole tutkinut hänen ilmoittamaansa epäiltyä rikosta. Poliisi on tutkinut, onko kantelijan isän kuolinpesän pesänselvittäjäksi/-jakajaksi määrätty asianajaja syyllistynyt rikokseen pesän hoidossa, vaikka kantelijan käsityksen mukaan hän on tehnyt rikosilmoituksen eri henkilöistä.

SELVITYS

Poliisihallitus on antanut asiassa 19.1.2021 päivätyyn lausunnon, jonka liitteenä on ollut poliisilaitoksen 15.12.2020 päivätty selvitys sekä tutkinnanjohtajana toimineen rikosylikonstaapeli A:n 8.12.2020 päivätty selvitys. A ei työskentele enää kyseisellä poliisilaitoksella.

Lausunto ja selvitykset toimitetaan tämän päätöksen ohessa kantelijalle tiedoksi.

RATKAISU

Arviointi

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös

tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Pykälän 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Esitutkintalain 11 luvun 1 §:n 1 momentin (672/2014) mukaan esitutinnan toimittamatta jättämisestä, lopettamisesta sekä päättämisestä saattamatta asiaa syyttäjän harkittavaksi on tehtävä kirjallinen päätös. Sama koskee muuta vastaavaa esitutkintapäätöstä, joka voi vaikuttaa asianosaisen oikeuksiin, etuihin tai velvollisuuksiin. Pykälän 2 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettusta päätöksestä on ilmentävä: 1) päätöksen tehnyt viranomainen ja päätöksen tekemisen ajankohta; 2) asianosaiset; 3) asia; 4) päätöksen perustelut ja sovelletut säännökset; 5) päätöksen sisältö; ja 6) lisätietoja antavan esitutkintavirkamiehen yhteystiedot.

Päätöksen perusteluilla on useita eri tehtäviä (ks. kokoavasti Jyrki Virolainen – Petri Martikainen: Pro & contra. Tuomion perustelemisen keskeisiä kysymyksiä, Talentum 2003, s. 63–99, sekä samat: Tuomion perusteleminen, Talentum 2010, s. 37–51). Perustelujen on oltava informatiiviset; niiden on vastattava kysymykseen, mikä tai mitkä tunnusmerkistökijät ovat jääneet täyttymättä. Esitutinnan toimittamatta jättämistä koskevan päätöksen perustelut on tässä tarkoituksessa sovitettava asianomaisen rikostunnusmerkistön tai -tunnusmerkistöjen sisältöön ja kulloinkin käsillä olevan yksittäistapauksen erityispiirteisiin. Muullakin rikosilmoituksen tekijällä kuin rikoksen asianomistajalla on tarve saada tietää, miksi hänen tekemänsä ilmoituksen johdosta ei toimiteta esitutkintaa. Päätösten perustelut lisäävät luottamusta viranomaisten toimintaan ja mahdollistavat ratkaisujen ulkoisen kontrolloitavuuden.

Arvostelun kohteena olevassa 30.12.2019 tehdyssä tutkinnan päättämistä koskevassa päätöksessä on tapahtumaselostuksessa todettu muun ohella, että kantelija on pyytänyt tutkimaan, onko hänen isänsä kuolinpesän pesänselvittäjäksi määrätty henkilö syyllistynyt rikokseen pesän hoidossa.

Lausunnossaan poliisilaitos toteaa, että tutkinnanpäätöstä ei ole rajattu yksittäisiin henkilöihin, vaan se koskee koko kantelijan toimittamaa aineistoa ja siten myös kaikkia niitä henkilöitä, joiden toimintaa aineistossa on arvosteltu. Poliisihallitus toteaa, että tämä selvityksessä mainittu seikka ei ilmene tutkinnanpäätöksestä 5770/S/6896/19 selkeästi, vaan nimeltä yksilöidään päätösperusteluissa ainoastaan kyseinen pesänselvittäjä/ -jakaja. Poliisihallitus katsoo, että päätösperusteluissa olisi tullut jäsennellymmiin juridisin argumentein esittää ne perustelut, miksi esitettyjen seikkojen perusteella asiassa ei ole ollut syytä epäillä ketään rikoksesta. Tämä toteuttaisi paremmin perustuslain 21 §:n mukaisen oikeuden saada asiassa perusteltu päätös.

Yhdyn Poliisihallituksen lausunnossaan esittämään näkemykseen siitä, että tutkinnan päättämistä koskevassa päätöksessä olisi tullut yksilöidä selkeämmin, keitä tutkinnan päättämistä koskeva päätös on koskenut. Tutkinnanjohtajan tutkinnan päättämistä koskeva päätös on puutteellisesti perusteltu.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Tutkinnanjohtajana toimineen rikosylikonstaapeli A:n päätös esitutkinnan lopettamisesta asiassa on edellä kerrotuin tavoin ollut puutteellisesti perusteltu. Kiinnitän A:n huomiota esitutkintapäätösten asianmukaiseen perustelemiseen.

Jäljennös päätöksestä lähetetään tiedoksi poliisilaitokselle ja Poliisihallitukselle.

Kantelu ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Linda Harjutsalo